

Aika: Perjantai 9.5.2025 klo 8.16-10.15

Paikka: Tampereen kaupunkiseutu, kh. Valimo, Kelloportinkatu 1 B

Osallistujat:

Yli-Rajala Juha	konsernijohtaja	Tampere, pj. § 53-54
Auvinen Oskari	kaupunginjohtaja	Kangasala
Joensuu Jaakko	kansliapäällikkö	Pirkkala
Kuusisto Juha	kaupunginjohtaja	Orivesi
Latvala Mikko	kunnanjohtaja	Vesilahti, 1. vpj. § 55-59
Linnamaa Reija	johtaja	Tampere
Nurminen Mikko	johtaja	Tampere
Pajari Noora	kunnanjohtaja	Lempäälä
Piiparinen Pauli	kaupunginjohtaja	Ylöjärvi, 2. vpj.
Väätäinen Eero	kaupunginjohtaja	Nokia
Nurminen Päivi	seutujohtaja	esittelijä, TKS
Palosaari Saija	hallintopäällikkö	sihteeri, TKS

Kutsutut:

Kummola Kalervo	seutuhallituksen puheenjohtaja	Tampere
Kauppinen Eero	liikennejärjestelmäpäällikkö	TKS § 54
Kummila Anna	asuntopäällikkö	TKS § 55
Hiltunen Lilli	projektitutkija	TKS § 56
Nordling Merja	hyvinvointipäällikkö	TKS § 56

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

53 § AVAUS JA EDELLISEN KOKOUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	3
54 § MAL5-SOPIMUKSEN LÄHIJUNALIIKENTEE SEISAKESUUNNITTELUN TILANNEKATSAUS JA KUNNILTA VAADITTAVAT PÄÄTÖKSET VUONNA 2025.....	4
55 § ASUMISEN LAATUOHJELMA - LÄHETEKESKUSTELU	8
56 § TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU - PARAS KASVUPAIKKA LAPSI -HANKKEEN LOPPURAPORTOINTI	10
57 § MUUT JA TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT.....	12
58 § SEURAAVAN KOKOUKSEN OHJELMOINTI JA TULEVAT KOKOUKSET	13
59 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN	14

53 § AVAUS JA EDELLISEN KOKOUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Kokouksen 25.4.2025 täytäntöönpano

Asiat	Toimenpiteiden eteneminen	Vastuu
Varhaiskasvatuksen palveluseteliselvitys - loppuraportti	Yhteisten seudullisten johtopäätösten muodostamista jatketaan selvityksen pohjalta.	TKS
Toimintamenettely Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän toimielinten valitsemiseksi	SH 30.4.	TKS, kunnat
Varautuminen asuttamiseen	SH 28.5.	TKS

Liitteet:

KJK muistio 25.4.

54 § MAL5-SOPIMUKSEN LÄHIJUNALIIKENTEE SEISAKESUUNNITTELUN TILANNEKATSAUS JA KUNNILTA VAADITTAVAT PÄÄTÖKSET VUONNA 2025

Päätösehdotus.	Kuntajohtajakokous 9.5.2025 Seutujohtaja Nurminen: Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan edetä MAL5-sopimuksen 19. toimenpiteessä perustelutekstissä kuvatun tarkentavan suunnitelman mukaisesti.
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Käsittelyvaiheet.	Liikennejärjestelmä työryhmä 19.2. ja 19.3., Seutuhallitus 28.5.
Liitteet.	Ratahankkeiden prosessi
Perustelut.	Liikennejärjestelmäpäällikkö Kauppinen MAL5-sopimuksen lähijunaliikenteen seisakesuunnittelun lähtökohtana ovat MAL5-sopimuksen ohella aikaisemmat selvitykset ja päätökset.

MAL5-sopimuksen toimenpiteen 19. kirjaukset:

*"Seudun kunnat ja valtio edistävät kaupunkiseudun asema- ja seisakeverkoston laajentamista. Ensivaiheessa edistettäviä asemia ja seisakkeita ovat **Sääksjärvi, Messukylä, Ruutana, Ylöjärven keskusta, Epilä ja Harjuniitty. Messukylän, Ruutanan, Epilän ja Harjuniityn** seisakkeita kehitetään vain lyhyiden lähi- ja taajamajunien tarpeisiin. Valtio osallistuu seisakkeiden esi- ja ratasuunnitteluun sekä toteutukseen vuosina 2025–2028 yhteensä enintään 4 milj. € (kuntien osuus 4 milj. €, yhteensä 8 milj. €).*

*Seudun liikennejärjestelmätyöryhmä valmistelee esitykset valtion suunnittelu- ja toteutusrahoituksen kohdentamiseksi. Kunnat ja Väylävirasto vastaavat osaltaan prosessien valmistelusta ja käynnistämisestä. **Valtio ja kunnat suunnittelevat asemanseutuja ja seisakkeita 50–50 kustannusjaolla. Suunnittelua toteutetaan ratasuunnittaisina kokonaisuuksina** ja seudullista yhteistyötä hyödyntäen. Suunnitteluun arvioidaan kohdentuvan noin puolet tämän sopimuskohdan valtionrahoituksesta.*

Suunnitteluhankkeet vuosina 2025–2028:

a. Etelän suunta: Sääksjärven aseman esi- ja ratasuunnitelma

b. Idän suunta: Messukylän ja Ruutanan seisakkeiden sekä Oriveden aseman esi- ja ratasuunnitelma sekä mahdollisesti Orivesi-Oriveden keskusta -välin sähköistykseen esiselvitys ja ratasuunnitelma

c. Pohjoisen suunta: Ylöjärven puuterminalin siirron ja aseman esi- ja ratasuunnitelmat

d. Lännen suunta: Epilän ja Harjuniityn seisakkeiden esi- ja ratasuunnitelmat

e. Seudun pitkän aikavälin seisakeverkon ja liikennöinnin selvitys. Tarkasteltavaksi otetaan seudun rakennesuunnitelmassa kuvattu asema-verkko.

Noin puolet tämän toimenpidekohdan valtion rahoituksesta on tavoitteena kohdentaa toteutuksen käynnistämiseen kuntien ja valtion yhteisrahoituksella toteutusvalmiuden ja vaikuttavuuden kannalta parhaissa kohteissa. Toteutuksen käynnistämisestä voidaan päättää, kun sovitun suunnittelun kokonaiskustannukset ovat selvillä, suunnittelulla on muodostettu toteuttamisen edellytykset ja perusteet sekä junaliikennepalvelujen toteutuminen on selvillä.”

Kevään 2025 aikana on yhteistyössä kuntien ja Väyläviraston sekä seudullisen liikennejärjestelmätyöryhmän kanssa tunnistettu seuraavaa:

- Nokian Harjuniityn seisakkeen aluevarausuunnitelma on riittävän kattava ratasuunnitelman aloittamiseen. Nokian kaupungilla ei ole ilmennyt tarkennustarpeita vuonna 2022 laadittuun aluevarausuunnitelmaan.
- Orivesi-Orivesi keskusta -välin sähköistyksestä Väylävirasto on laatinut esiselvityksen Haapamäen rataosan tarveselvityksessä vuonna 2024. Orivesi-Orivesi keskusta -välin sähköistäminen ei vaadi tarkempia selvityksiä ennen ratasuunnitelmaa.
- Ylöjärven puuterminalin siirrosta on laadittu jo monia selvityksiä ja eri sijaintivaihtoehtoja on tutkittu. Selvityksissä painopiste on ollut Ylöjärven puuterminalin siirtämisessä, eikä poistoa ja nykyisen terminaaliverkoston kevyttä kehittämistä ole tarkasteltu vertailuvaihtoehtona johtuen Väyläviraston käyttäjänäkemyksistä liittyen terminaalin tarpeeseen. Useat seikat puoltavat tämänkin vaihtoehdon huomioimista jatkosuunnittelussa. Yhteisymmärrystä raakapuuterminalin siirron tai terminaalin poiston kustannuksista ei olla vielä valtion (Väyläviraston) kanssa saavutettu. Keskustelut puuterminalin siirrosta/poistosta jatkuvat. Väylävirasto päivittää vuosien 2025–2026 aikana valtakunnallisen raakapuun kuormauspaikkojen optimointimaliselvityksen, johon on esitetty halukkuus osallistua Ylöjärven tarkasteluiden osalta yhdessä Ylöjärven kaupungin ja Pirkanmaan liiton kanssa.

Kaupunkiseudulla alkavat myös Väyläviraston omat ratasuunnitteluhankkeet, jotka vaikuttavat MAL5-sopimuksen seisakesuunnitteluun.

Väylävirasto tulee aloittamaan vuoden 2025 aikana **Tampere-Nokia lisäraiteen yleissuunnitelman ja YVA:n** (ympäristövaikutusten arviointimenettely). Lisäraide alkaa Tampereen Armonkalliolta kohti Lielahtea ja ulottuu ainakin Nokian asemalle asti. Lisäraiteen puolisuutta on jo tarkasteltu useaan otteeseen. Epilän ja Harjuniityn seisakkeissa huomioidaan lisäraide toteutuksen vaiheistamisella Tesoman seisakkeen kaltaisesti.

Väylävirasto tulee myös myöhemmin, alustavasti vuoden 2025 aikana, aloittamaan Sääksjärvi-Lempäälä-välillä 3. raiteen yleissuunnitelman ja YVA:n. Lisäraiteen puolisuus on osoitettu nykyisen pääraiteen itäpuolelle. Sääksjärven aseman suunnittelussa huomioidaan myös tulevat lisäraiteet. Sääksjärvellä 3. raiteen huomiointi on monimutkaisempi kuin kahden raiteen tapauksessa.

Edellä kuvatut lisäraiteen yleissuunnitelmat ja YVA:t ovat mittavia ja monivuotisia suunnitteluhankkeita, joiden yhteiskustannus on noin 10 miljoonaa euroa. Kuntia kannustetaan olemaan aktiivisia suunnitteluhankkeissa ja varaavaan aikaa riittävästi niiden kommentointiin.

Seudullinen liikennejärjestelmätyöryhmä on katsonut tarpeelliseksi yhdessä Väyläviraston kanssa käynnistää esisuunnitelmat seuraavista asemista ja seisakkeista:

- Eteläinen ratasuunta: Sääksjärven asema
- Itäinen ratasuunta: Messukylän ja Ruutanan seisakkeet
- Pohjoinen ratasuunta: Ylöjärven seisake
- Läntinen ratasuunta: Epilän seisake

Esisuunnittelun hankkii Väylävirasto ja sen kustannusjako on sovittu kuntien viranhaltijoiden kanssa toteutettavan tasajakona per seisake kuntien välillä. Tämä tarkoittaa MAL5-sopimuksen kirjauksia noudattaen seuraavaa:

- Ylöjärven kaupunki 10 %
- Tampereen kaupunki 20 %
- Kangasalan kaupunki 10 %
- Lempäälän kunta 10 %
- Väylävirasto 50 %

Esisuunnittelun hankitaan yhdellä sopimuksella ja sen kustannus on **alustavasti noin 100 000–200 000 euroa** (alv 0 %). Esisuunnittelun kustannus tarkentuu hankinnan valmistelun yhteydessä. Seisakkeiden esisuunnittelu voisi alustavasti alkaa kesä-elokuun aikana ja valmistua alustavasti vuoden 2026 kesään mennessä. Kuntia on pyydetty nimeämään henkilöt ohjausryhmään ohjaamaan oman seisakkeensa esisuunnittelua. Kuntien lisäksi seisakkeiden esisuunnittelun ohjausryhmään on pyydetty edustajaa Nyssestä. Tampereen kaupunkiseudulta

esisuunnitteluun osallistuu liikennejärjestelmäpäällikkö ja tarpeen vaatiessa seutusuunnittelupäällikkö. Seututoimisto koordinoi ja avustaa kuntia seisakkeiden esisuunnittelussa omalla erikoisasiantuntijuudellaan.

Seisakkeiden esisuunnitelmissa voidaan tarkastella vielä useampia eri vaihtoehtoja, mutta ratasuunnitelmaa aloitetaan vain yhdestä vaihtoehdosta. Mahdollisten lisäraiteiden tarpeet pystytään huomioimaan vaiheittain ratasuunnitelmavaiheessa, kuten Tesoman seisakkeen tapauksessa on tehty. **Kuntien tulee valita ratasuunnitteluun etenevä vaihtoehto esisuunnittelun valmistuttua, eli viimeistään ennen vuoden 2026 kesälomia, jotta MAL5-sopimuksen aikataulussa pysytään.** Tämä tarkoittaa myös Nokian ja Oriveden kaupungeille seuraavaa:

1. Nokian kaupungin tulee päättää vuoden 2025 aikana kummalla aluevaraussuunnitelman mukaisella vaihtoehdolla (Ve1 vai Ve2) edetään ratasuunnitelmavaiheeseen.
2. Oriveden kaupungin tulee päättää vuoden 2025 aikana toteutetaanko Orivesi-Orivesi keskusta -välin sähköistys ja Orivesi keskusta -seisakkeen laiturin pidennys 120 metriin.

Ratasuunnitelman hyväksymisen jälkeen seisake on toteutusvalmis. Seisakkeiden ratasuunnitelmien laatimisen kokonaiskustannukset vaihtelevat muutamista sadoista tuhansista jopa miljooniin euroihin riippuen mm. kohteen haastavuudesta, markkinatilanteesta ja lähtötiedoista. Koko ratasuunnitteluprosessiin kilpailutuksineen kulunee 2–4 vuotta, jonka vuoksi ratasuunnitelmat tulisi aloittaa jo vuoden 2026 aikana, jotta myös seisakkeiden toteutusvalmius saavutettaisiin ennen uutta MAL-sopimusta. Alustavasti seisakkeiden ratasuunnitelmien kilpailutusta valmisteltaisiin jo kevään 2026 aikana, jolloin ne voitaisiin aloittaa vuoden 2026 syksyllä.

Liikennejärjestelmäpäällikkö Kauppinen esittelee asiaa kokouksessa.

55 § ASUMISEN LAATUOHJELMA - LÄHETEKESKUSTELU

Juha Yli-Rajala poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana ennen päätöksentekoa. Mikko Latvala jatkoi kokouksen puheenjohtajana.

Kuntajohtajakokous 9.5.2025

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen:

Kuntajohtajakokous päättää

käydä lähetekeskustelun asumisen laatuohjelman laadinnasta.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Käsittelyvaiheet.

Asumisen työryhmä (ASTA) 10.4., Maankäytön- ja asumisen työryhmä (MASTO) 23.4., Seutuhallitus 28.5.

Liitteet.

Asumisen laatuohjelma - lähetekeskustelu

Perustelut.

Asuntopäällikkö Kummila

MAL5 –sopimuksessa (kohta 3.1 Riittävä ja monimuotoinen asuntotuotanto) on asetettu tavoitteeksi valmistella asumisen laatuohjelma asuntotuotannon laadun ja monimuotoisuuden lisäämiseksi (toimenpide 32). Laadukas asuminen ja laadukkaat asuinympäristöt lisäävät seudun veto- ja pitovoimaa ja toteuttavat seutustrategian tavoitetta ”Lumoava arki”. Laadukas asuinympäristö tarkoittaa myös ihmisen ja ympäristön hyvinvointia ja on siksi tavoiteltava. Laatuohjelman tavoitteena on yhteinen visio laadukkaasta asumisesta sekä yhdessä määritellyt tavoitteet ja keinot laadukkaasti asuinympäristön ja asumisen saavuttamiseksi. Lähtökohta laatuohjelmaan voisi olla asuntopoliittisessa ohjelmassa asetettujen laatutavoitteiden tarkentaminen.

Laatuohjelmalla on tarkoitus vastata yhdyskuntarakenteen kehityksen haasteisiin. Tiivis rakenne on kaupunkiseudun tavoite ja se itsessään edistää asumisen laatua. Toisaalta tiivistyminen myös haastaa laatua: asuinympäristön viihtyisyys, terveellisyys ja kestävyys ei välttämättä toteudu. Toinen haaste on segregatiokehitys, johon laatuohjelmalla pyritään löytämään ratkaisuja.

Ehdotus laatuohjelman prosessiksi on seuraava:

1. käydään lähetekeskustelut laatuohjelman tavoitteista, lähtökohdista ja kärjistä kevään 2025 aikana
2. laaditaan laadun ”tilannekuva” tausta-aineistoksi: asuntopoliittisen ohjelman, rakennesuunnitelman, kestävän siirtymän viitekehyksen lähtökohdat laatuun ja arvio, miten näiden toteuttamisessa on

onnistuttu, seudun kuntien laatutoimet ja asumisen työryhmän laatutyöpajan tulokset, mahdollinen asumispreferenssiselvitys ja kysely rakennuttajille. Tausta-aineiston käsittely työryhmissä syksyllä 2025

3. Laatuohjelman laatiminen loppuvuosi 2025 – alkuvuosi 2026

Ehdotuksia laatuohjelman kärjiksi:

1. Asuinalueiden monimuotoisuus
2. Vihreys ja luonto
3. Rakennetun ympäristön kauneus ja toiminnallisuus
4. Sosiaalinen näkökulma (osallisuus ja yhteisöllisyys)

Laatua voidaan tarkastella eri näkökulmista (esim. ikääntyneet) ja eri mittakaavoista (seutu, kortteli, asunto). Koska seutu koostuu hyvin erilaisista kunnista ja alueista, laatutavoitteet eivät voi olla kaikkialla samoja. Laatua voidaan tarkastella vyöhykejaon mukaisesti, jossa eri vyöhykkeille on asetettu erilaiset tavoitteet.

Kysymykset:

- Onko eteneminen oikea?
- Mikä on laatuohjelman tavoite ja tarkoitus?
- Mihin teemoihin laatuohjelman tulisi keskittyä?

Asuntopäällikkö Kummila esittelee asiaa kokouksessa

56 § TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU - PARAS KASVUPAIKKA LAPSILLE -HANKKEEN LOPPURAPORTTOINTI

Päätösehdotus.	Kuntajohtajakokous 9.5.2025 Seutujohtaja Nurminen: Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan merkitä loppuraportin tiedoksi käydä keskustelun jatkotoimenpiteistä.
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin
Käsittelyvaiheet.	Sivistyspalvelujen työryhmä (SIPA) 24.4.2025
Liitteet.	Paras kasvupaikka lapsille -loppuraportti
Perustelut.	Projektitutkija Hiltunen Seutustrategian yhtenä toimenpiteenä on alueellisen eriytymisen ehkäiseminen. Asiaa on tarkasteltu vuonna 2020 toteutetussa ”Asuinalueiden eriytymiskehitys kaupunkiseudulla” -hankkeessa sekä vuosina 2022–2023 toteutetussa ”Tampereen kaupunkiseudun alueellisen eriytymisen ja koulusegregaation ehkäiseminen (TAKE)”-hankkeessa. Tampereen kaupunkiseutu – Paras kasvupaikka lapsille -hanke käynnistyi syyskuussa 2023. Hanke keskittyi TAKE-hankkeessa tehdyn työn jatkamiseen ja loppuraportin toimenpide-ehdotusten toimeenpanoon. Paras kasvupaikka lapsille-hankkeessa jatkettiin TAKE-hankkeessa kehitetyn Opinpolkuindeksi-työkalun kehittämistä ja työkalu avattiin kuntien asiantuntijoiden käyttöön kesällä 2024. Opinpolkuindeksiä on hankkeen aikana päivitetty uusimmilla tiedoilla päättöarvosanoista, kouluterveyskyselystä ja toiselle asteelle hakeutumisesta. Keväällä 2025 Opinpolkuindeksin pohjana toimiva hyvinvointi-indeksi päivitettiin vuoden 2023 ruututietoineistolla ja uudet tiedot lisätään Opinpolkuindeksiin kevään 2025 aikana. Paras kasvupaikka lapsille-hankkeessa toteutettiin TAKE-hankkeen loppuraportissa esiteltyjä toimenpiteitä ja hankkeen loppuraportissa esitellään toimenpiteiden toteutumista ja jatkotoimenpiteitä. Lisäksi hankkeessa toteutettiin selvitykset painotetun opetuksen oppilasvirroista, koulujen ja kirjastojen välisestä yhteistyöstä sekä päiväkotien ja alakoulujen tilojen vapaa-ajan käytöstä. Näiden selvitysten tulokset on esitelty hankkeen aikana seudun opetuspalvelujen ja varhaiskasvatuksen ryhmissä.

Jatkotoimenpiteet hankkeen päättymisen jälkeen

Koulusegregaatiota ehkäisevän hankkeen päättymisen jälkeen on tärkeää jatkaa systemaattisesti työtä osana Tampereen kaupunkiseudun sivistyspalvelujen yhteistyötä. Jatkon turvaamiseksi hankkeessa kirjattiin seuraavia jatkotoimenpidesuosituksia:

- Jatketaan segregaatiokehityksen seurantaan kaupunkiseudulla Opinpolkuindeksityökalun avulla
- Vahvistetaan lasten ja nuorten kouluun kiinnittymistä koulupolun alusta alkaen osallistamalla oppilaita koulun toimintaan
- Ehkäistään koulujen sisäistä segregaatiota lisäämällä tuntimuotoista painotusopetusta luokkamuotoisen sijaan
- Yhdenmukaistetaan opettajien arviointeja kaupunkiseudun kouluissa vahvistamalla opettajien arviointiosaamista
- Lisätään koulun ja kodin välistä yhteistyötä avoimella ja ajankohtaisella tiedottamisella sekä yhteistyökokeiluilla (esimerkiksi päiväkotien iltapäiväkahvit)
- Varmistetaan opetusmateriaalien ja –välineiden ajankohtaisuus riittäväällä rahoituksella kouluille
- Vahvistetaan lapsille ja perheille tarjottavaa tukea yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa

Projektitutkija Lilli Hiltunen esittelee asiaa kokouksessa.

57 § MUUT JA TIEDOKSI ANNETTAVAT ASIAT

Seutujohtaja:

Kuntajohtajakokous 23.5. pidetään Hiedanrannassa.

Kuntajohtajat:

58 § SEURAAVAN KOKOUKSEN OHJELMOINTI JA TULEVAT KOKOUKSET

9.45-10.15

Vuoden 2025 kokoukset perjantaisin klo 8.15–10.15

23.5., 6.6., 27.6.,

teemoja mm:

Sini-viherstrategia, tilannekuva

Liikuntapaikka-investointikartoitus

Talousarvioraami 2026

Luottamushenkilöiden perehdytys

MAL5-seuranta

Asuinalueiden eriytymisen seuranta

Maahanmuuton tilannekuva

Alueidenkäyttölaki, lausunto

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus

Seutupäivän juhla Lempäälässä 5.6.

Heinäkuussa ei kokouksia

22.8., 29.8., 12.9., 26.9., 10.10., 24.10., 7.11., 21.11., 5.12. ja 19.12.

59 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Varapuheenjohtaja Latvala päätti kokouksen klo 10.19.